

Vlastní kodex rozděluje autor na čtyři knihy, jimž předesílá v úvodních osmi člancích pravidla všeobecně platná. V nich obsažena jsou všeobecná pravidla o právní způsobilosti příslušníků smluvních států. (Autor vychází z předpokladu, že Kodex vstoupí v život ve formě vzájemných smluv amerických států). První, nejobsáhlejší kniha věnována jest zásadám vlastního soukromého práva mezinárodního (civilního, občanského práva mezinárodního; *droit civil international*). Kniha druhá zabývá se mezinárodním právem soukromým, kniha třetí mezinárodním právem trestním a kniha čtvrtá zásadami soudního řízení ve vztazích soukromoprávních, obchodních a trestních.

Práce *Busta Mantova* jest jistě významným dílem v oboru mezinárodního práva soukromého a třeba snad prakticky dojde aplikace na poměrech amerických, zaslouží plnou měrou zájem civilistů evropských.

Boh. Šejhar.

Právo obchodní.

Kizlink Karel, *Akciová společnost v konkursu*. V Brně 1924. Nákladem Barviče a Novotného. Stran VII. a III.

Spis rozvržen jest na šest kapitol. První jedná o konkursní způsobilosti akciové společnosti, druhá o předpokladech konkursu akciové společnosti, třetí o konkursní podstatě, čtvrtá o účincích prohlášení konkursu na akciovou společnost, pátá o partikulárním konkursu akciové společnosti, šestá o ukončení konkursu.

V kapitole první zabývá se spisovatel vedle celkem nesporné téze o konkursní způsobilosti akciové společnosti otázkou, jde-li o konkurs osoby či konkurs jmění. Tato otázka je s teoretického hlediska velmi závažná skýtající možnost přezkoumati dosavadní vědecké konstrukce právnických osob, zejména také Schwarzovu nauku o účelovém jmění a Kizlink právem věnoval jí značnou pozornost. Srovnává oba hlavní v literatuře vyslovené názory a uváděje předpisy pozitivního práva, jichž oba se dovolávají (§§ 1. odst. 1, 59, 78 odst. 3, 157 a j. konk. ř. proti § 8 čl. XIV. uvoz. nař. ke konk. ř., § 373 odst. 2 c. ř. s. a § 46, zejména čís. 4 konk. ř.), řeší autor spornou otázku tak, že se snaží zeslabiti dosah předpisů, z nichž se dovozuje právní subjektivita konkursní podstaty. Tímto způsobem však otázky rozřešiti nelze, neboť všechna polemika nevyvrátí předpisů pozitivního práva, v nichž skutečně lze spatřovati oporu pro názor autorem potíraný. Spisovatel měl si uvědomiti, že teoretické řešení určité sporné otázky nemusí nutně vždy vypadnouti jednoznačně a měl uvažovati, jaké praktické důsledky má přijetí toho či onoho názoru. Úvahu o praktických důsledcích sporného učení o právní subjektivitě akciové společnosti v konkursu byl by dobře uplatnil ve výkladech o účincích konkursu na společnost (kapitola čtvrtá, oddíl 1). S hlediska systematického jest první kapitole vytknouti, že reprodukce a kritika učení Schwarzova

je roztržena na tři místa (str. 3, 5 a násl., 8); k citaci pozitivně právních předpisů na str. 4 a 7 a v pozn. 25 jest upozorniti, že článek XIV. uvoz. nař. ke konk. ř. byl zrušen §em 49 cis. nař. z 15. září 1915 čís. 279 ř. z. o soudních poplatcích; spisovatelem uváděný § 8 čl. 14 byl nahrazen obsahově shodným §em 11 odst. 2 tohoto nařízení.

Kapitola druhá jedná o materiálních a formálních předpokladech konkursu. Právním důvodem pro prohlášení konkursu na jmění akciové společnosti jest jednak platební nezpůsobilost, jednak předlužení. Platební nezpůsobilost (obecný důvod pro prohlášení konkursu) je zjev hospodářský, vzatý z kupeckého pospoje. Plyne z ilikvidity podniku, z fakta, že k úhradě splatných závazků nemá podnik pohotově dostatečných prostředků anebo nemůže si je závčas opatřiti tak, aby závazky závčas byly uhraditelné. Je to kvalitní nesoulad mezi aktivy a pasivy trvalé povahy. Pro předlužení, které je důvodem k prohlášení konkursu u osob právnických a pozůstalostí (§ 69 konk. ř.), je rozhodným kvantitní vztah mezi aktivy a pasivy společnosti. Poněvadž předlužení zjistí se z bilance, která jest správnou formálně i materiálně (t. j. jednotlivé majetkové kusy správně hodnotí), probírá autor ve dvou delších samostatných exkursech nejdůležitější otázky bilančního práva a oceňování v bilanci. V prvním exkursu zdůrazňuje správně, že bilanci jako zjev právní třeba isolovati na poli právním a lišiti právní pojem bilance od téhož pojmu jiných disciplín (účetnictví, nár. hospodářství, soukromé ekonomiky a j.), a rozebírá předpisy pozitivního práva o bilancích; v exkursu druhém zkoumá předpisy oceňovací, zejména § 305 obč. zák. čl. 29. a 31. obch. zák. a na základě těchto rozborů vykládá pak o bilanci a oceňování k účelům konkursním. Značný rozsah obou propedeutických exkursů lze vysvětliti speciálním směrem spisovatelových studií, který — jak v úvodě píše — bilančním právem delší dobu se zabývá, a přirozeně ve své první práci chtěl čtenáře seznámiti i s výsledky těchto svých studií. Spisovatel správně ukazuje na to, že právní věda poslední doby těmto otázkám věnuje zvýšenou pozornost a že je nutno, aby i české písemnictví k těmto otázkám přihlédlo.

Stavba oddílu o materiálních předpokladech konkursu je logická a dosti přehledná. Se závěry uvedenými na str. 36 a 39 (»konkursní bilance je bilancí likvidační, bilancí k rozdělení zisku« a »otázka správného hodnocení jest otázkou jednotlivého případu, závislou na momentech hospodářských a účelu, pro který se bilance zřizuje«) možno bez výhrady souhlasiti. Vytknouti jest, že autorovi vypadl výklad o formální správnosti bilance (str. 27).

Také druhý oddíl této kapitoly o formálních předpokladech konkursu (návrhu, osobách legitimovaných k podání návrhu, zejména oprávnění prokuristově a akcionářově), opřený opět o předpisy obchodního a konkursního práva, je podrobný a nelze činiti zásadních námitek. Závěrečný samostatný odstavec o soudní příslušnosti v konkursu

akciové společnosti bylo vhodněji vložiti do kontextu na počátku tohoto oddílu.

Kapitola třetí rozpadá se opět na dvě části: rozsah konkursní podstaty a zajištění jí.

Konkursní podstatu akciové společnosti tvoří veškeré jmění exekuci podrobené, jež společnosti náleží v době prohlášení konkursu a jehož za konkursu nabude. Podstatnou kvotu aktivní massy tvoří vklady společníků, a nejsou-li dosud splaceny, pohledávky proti společníkům na zaplacení dlužné částky. Ke konkursní podstatě náleží dále nároky společnosti proti jejím orgánům (příp. proti akcionářům) z porušení povinnosti zákonem uložených, čl. 241/2, 245/4, 248/3 obch. zák., § 189/2 a 191 uh. obch. zák. a j. Vede-li se podnik v konkursu dále, jest společník povinen platiti společenskou smlouvou stanovené opakující se dávky, arci jen za úplatu stanovenou ve společenské smlouvě nebo jinak, která tvoří pohledávku podstaty (§ 46 odst. 1 a 47 konk. ř.). V souvislosti s tím řeší spisovatel velmi podrobně otázku, srovnává-li se s právní povahou akciové společnosti uložení doplatek akcionářům. Proti panující nauce má za to, že doplatky jsou přípustny a že nemají povahy dobrovolných příspěvků. Vývody autorovy nejsou bezvadné. Není vyložena právní situace, která nastane, když podnik dále se nevede. Subsumpce nároku akcionářova na úplatu pod § 46 č. 1 konk. ř. nepřesvědčuje; konečně, plyne-li z čl. 219 obch. zák. — jak spisovatel sám na str. 53 rozvádí, — že doplatek nelze akcionářům ukládati proti jejich vůli, pak jsou všechny příspěvky nad statutární obnos akcie dobrovolné a není odůvodněno rozlišovati dva druhy jich a každý podrobovati jiným zásadám.

V otázce zajištění konkursní podstaty akciové společnosti není proti jiným úpadečům zvláštnosti.

Kapitola čtvrtá obsahuje šest oddílů. První jedná o účincích konkursu na společnost. Prohlášením konkursu se akciová společnost zrušuje (čl. 242 č. 4, § 201 čís. 4 obch. zák.). To neznamena zánik právní subjektivity společnosti, nýbrž pouze, že společnost přestane sledovati dosavadní své cíle a octne se v likvidaci; funkce společenských orgánů trvají dále, pokud se nepřičí účelům likvidace. To plyne z čl. 243, 244, 245/4 a § 203 odst. 1 a (nikoliv 2, nýbrž) 4, přísl. obchod. zákonů u srovnání s čl. 144 (§ 119) a 133 (§ 108). V literatuře převážně zastává se názor, že zrušením společnosti se její právní subjektivita mění. Toto učení je důsledkem nepřipustného směšování hospodářských a právních momentů: změny nedoznává právní subjektivita společnosti, nýbrž jen účel, který společnost sleduje. Ojedinelý je názor (Schwarzův), že povinnostním subjektem v konkursu není akciová společnost jako právnická osoba, nýbrž její jmění, jako souhrn majetko-právních vztahů zaniklé společnosti.

Oddíl druhý rozbírá právní postavení věřitelů a společníků v konkursu. Zabývá se nejprve právním postavením akcionářovým a konsta-

tuje, že na základě společenského poměru může akcionář uplatňovati jen nároky na nevyplacenou dividendu jako konkursní věřitel a že jako společník nemá vůči věřitelům společnosti přímých závazků. Ač může akcionář vystupovati v konkursu i jako věřitel společnosti, zakládají-li se jeho práva nebo závazky vůči společnosti na jiných právních důvodech než na společenském poměru (čl. 216 obch. zák.). Analogické jest postavení majitelů prioritních akcií. Mají sice přednost před ostatními akcionáři, nikoliv však před věřiteli.

Právní postavení upisovatele záleží v tom, jakou právní povahu má úpis akcie. Panující mínění jest, že úpis akcie jest jednostranným aktem, jímž se zavazuje upisovatel přispěti vkladem k vytvoření společenského jmění. Povinnost upisovatelova není závislou na protiplnění se strany společnosti; nelze tudíž použití předpisu §u 21 odst. 1 konk. ř. Totéž platí analogicky při zvýšení akciového kapitálu novou emisí akcií. Právní postavení majitelů prioritních obligací záleží na povaze dluhopisu. Majitelé nezajištěných dluhopisů jsou postaveni na roveň ostatním konkursním věřitelům. Majitelé zajištěných dílčích dluhopisů mají nárok na přednostní uspokojení z majetkových kusů, jež slouží k jejich krytí. Je to oddělné právo ve smyslu §u 48 konk. ř. Svou pohledávku musí ohlásiti nominální hodnotou. Nároky ze slosovatelných záručitelných dluhopisů jest posuzovati jako prosté pohledávky nedospělé; pro ně platí předpis § 14/2 konk. ř. Dluhopisy nezárúčitelné měly by býti uplatňovány svou odhadní hodnotou. Poněvadž však odhad není fakticky možný, ani nelze stanoviti jejich diskontované hodnoty ve smyslu § 14/3 konk. ř., dlužno míti za to, že i zde jde o pohledávky nedospělé.

Právní postavení majitelů požitkových listů závisí na povaze práva z požitkového listu. Zakládá-li se jím právo ryze společenské, bude jeho majitel posuzován jako akcionář; zakládá-li se jím právo věřitelské, jest jeho majitel věřitelem společnosti, nemůže však přihlásiti pohledávku na kvotu likvidačního výtěžku, ježto tato pohledávka vzniká teprve zánikem společnosti, a neexistuje v době prohlášení konkursu.

Oddíl třetí zabývá se otázkou rezerv a rezervních fondů v konkursu. Naše právní předpisy i literatura směřují oba termíny, označující jimi jednak určitou majetkovou podstatu, tvořící samostatný fond, tedy součást aktiv podniku, jednak — a to častěji — vyznačující jimi skutečnost, že jistá kvota aktiv podniku je vázána tak, aby nemohla býti rozdělena jako čistý zisk. Této vázanosti může býti docíleno dvojím způsobem: buďto se v bilanci podniku vykáže vázaná částka v pasivách jako rezervní fond nebo reserva zjevná, anebo se uvedou aktivní součástky bilance hodnotou nižší než jakou by podle oceňovacích předpisů mohly býti v bilanci zařazeny nebo do pasiv zařadí se dluhy ciferně výše, než kolik činí skutečné závazky (rezervní fond a rezervy tajné). Zjevné rezervy vznikají buď na základě zákonných

předpisů (povinné rezervy, na př. povinný rezervní fond podle §u 53 akc. reg.), nebo mohou býti tvořeny dobrovolně podle volné úvahy obchodníkovy. V bilanci podniku jsou vykázány v pasivech, ovšem jako pasiva nepravá, neboť nejsou dluhem podniku. Tvoření tajných rezerv není v platném právu upraveno, jsou rezervami volnými, v bilanci nejsou zjevný. Někdy se vytvářejí i bez přičinění a vědomí kupcova, na př. vykáže-li v bilanci některé majetkové kusy nevědomky hodnotou nižší než skutečnou, a stanou se zjevnými teprve realizací dotyčných majetkových kusů.

U akciové společnosti váže se podstatná část společenského jmění aktivního ve formě rezerv k určitým účelům nejčastěji. Tyto »rezervní kapitály« nepatří akcionářům: čl. 217 odst. 1 obch. zák. Z toho dovozují někteří spisovatelé, že tyto fondy tvoří v konkursu akciové společnosti součást konkursní podstaty, aniž mohou akcionáři ohlásiti k nim své nároky jako konkursní věřitelé. Toto tvrzení je důsledkem pochybeného nazírání na podstatu rezerv. Reserva není samostatnou massou majetkovou oddělenou od ostatního jmění (výjimka: uhrazené rezervní fondy věnované zvláštním účelům), nýbrž vyjadřuje jen vázanost určité kvoty podnikových aktiv. Tato vázanost přestává v konkursu společnosti, rezervy jsou pohlceny ztrátou. V konkursní bilanci nebudou rezervy uváděny. Je to bilance likvidační, v níž budou uvedena jen skutečná aktiva a pasiva.

Čtvrtý oddíl věnován je zvláštnostem v konkursu akciové společnosti pojišťovací. Prohlášením konkursu na jmění pojistitele, a u pojištění proti škodám po uplynutí jednoho měsíce po prohlášení konkursu se pojišťovací smlouva zrušuje (§ 21 odst. 1 nař. z 23. prosince 1917, čís. 501 ř. z.). To znamená, nová práva a závazky nemohou již vzniknouti, avšak práva a závazky z pojišťovacího poměru již vzešlé trvají. Pojistník může své nároky vzniklé před kritickou dobou uplatňovati jako konkursní věřitel. Nároku na náhradu škody pro předčasné zrušení pojišťovací smlouvy nemá. Vedle nároku na pojistné plnění může pojistník uplatňovati nárok na vrácení oněch pojišťovacích premií, jež zaplatil za dobu po zrušení smlouvy (§ 21 odst. 3 cit. nař.), na př. při životním pojištění, kde pojistku zakoupil jediným vkladem, má nárok na premiovou rezervu životního pojištění ve smyslu § 146 cit. nař., která naň připadá v okamžiku prohlášení konkursu. Premiová reserva není vlastnictvím pojistitele ani pojistníkovým ani pojištěného, nýbrž značí jen, že jistá část aktiv je vázána, aby bylo zajištěno splnění budoucích závazků pojistitelových. Nárok pojistníkův na premiovou rezervu v konkursu pojistitele má podle našeho práva povahu pohledávky konkursního věřitele.

Oddíl pátý zkoumá účinky prohlášení konkursu na organizaci akciové společnosti. Organizace společnosti a působnost jejích orgánů trvá i v konkursu. Funkce předsednictva jsou však konkursem v určitém směru omezeny (§§ 1, 3, 37, 81 konk. ř.). Účinky prohlášení konkursu

nastávají dnem, kdy byl přibit konkursní edikt na soudní desce; tím okamžikem nastávají také účinky zrušovací pro společnost, avšak její právní subjektivita zaniká teprve ukončením konkursu. Bude-li konkurs zrušen, vstoupí společnost v likvidaci. Výjimku činí případ zrušení konkursu podle § 78 konk. ř., kdy akciová společnost obnoví svou činnost ex tunc.

Oddíl šestý věnován je trestní zodpovědnosti orgánů akciové společnosti. Předpisy konkursního práva trestního obsahuje čl. X. uvoz. nař. ke konk. ř. Zodpovědným orgánem v konkursu akciové společnosti je předsednictvo, po případě i likvidátoři i dozorčí rada. Zodpovědnost není kolektivní, nýbrž odpovídají jen členové orgánu, kteří svým jednáním nebo opomenutím spáchají trestní čin. Z konkursních deliktů zasluhují zvláštní zmínky delikty bilanční. Jsou to jednak delikty proti předpisům bilančního práva, jednak bilanční delikty, které jsou pouze formou, jíž se poškozují osoby třetí, kde charakteristická známka spočívá v úmyslu jednajícího, jímž je poškození věřitelů nebo aspoň jeho možnost (na př. falšování bilance).

Čtvrtá hlava jest ústřední částí celé práce. Spisovatel snesl do ní tolik různorodé látky, že stala se značně nepřehlednou, a jednotlivé oddíly nejsou si dosti koordinovány. Mimo to obírá se otázkami, které systematicky rozhodně do ní nepatří. To platí zejména o úvaze, »je-li možno prohlásiti konkurs na jmění společnosti, která po právu neexistuje« (str. 64), správněji dosud neexistuje, ještě neexistuje, neboť právní existence nemá ani společnost neplatná. Již souvislost těchto úvah se Schwarzovým učením o účelovém jmění ukazuje, že právě jejich umístění bylo v první kapitole spisu. Totéž platí o otázce přípustnosti konkursu na jmění společnosti likvidující (str. 65 a násl.). Spisovatelé šlo v této kapitole zřejmě o vylíčení účinků konkursu na akciovou společnost ve směru dvojím: jaký vliv má na konkurs na osobní a majetkové poměry akciové společnosti. Prvému je věnován oddíl 1, 2, 5 a 6, druhému oddíl 3 a 4 této kapitoly. Poněvadž pod číslem 5 opakuje se jen výtěžek výkladu podaného pod číslem 1, a ježto dále otázka rezervních fondů probírána pod číslem 3 je ve značné souvislosti s třetí kapitolou spisu o konkursní podstatě — i podle správného názoru autora, který v rezervních fondech a rezervách vidí pouze vázanost určité kvoty podnikových aktiv a vyjímá toliko t. zv. uhrazené fondy věnované zvláštním účelům (str. 87, 89 a 49) — bylo na snadě rozdělit tuto hlavu na dva větší oddíly: probrati v jednom vliv konkursu na akciovou společnost jako právní subjekt, na její orgány a společníky, a v druhém vliv konkursu na majetek akciové společnosti.

V jednotlivostech jest k této hlavě poznamenati: Nejasný je výklad článku 216 odst. 1 obch. zák. (str. 69 a násl.), jenž má podle mínění spisovatelova vyjadřovati hospodářský vztah akcionářův k jmění společenskému. V příkrém rozporu se zákonem (čl. V. úv. zák. ke konk. ř.) jest názor spisovatelův (str. 80), že návrhy majitelů prioritních obli-

gací mají v konkursu povahu práv oddělných ve smyslu § 48 konk. ř. Neboť cit. čl. V. mluví jen o přednostním krytí takových papírů a nařizuje pod č. 3 pouze analogické užití § 120/2 a 131/1 a 2 konk. ř. a to — jak »pamětní spis« (Friedländer, str. 9) zdůrazňuje — proto, »že právní postavení věřitelů z dlužných úpisů jest obdobné právnímu postavení věřitelů oddělných a že uvedené předpisy nemají svého důvodu v tom, že tyto věřitelé jsou uspokojováni odděleně, nýbrž přednostně«. Neoprávněnost spisovatelova názoru a jeho nejasnou orientaci v této otázce vytkl právem již P e t s c h e k v Jur. Zeitung 1925, str. 41.

Jednou z nejzdařilejších partií celého spisu jest oddíl o rezervních fondech a rezervách v konkursu akciové společnosti (str. 84 až 90). Vývody spisovatelovy jsou jasné a přesvědčivé, jeho závěry dlužro schváliti. Hrubým nedopatřením jest jen charakterisování čl. 217/1 obch. zák., jako »výkladného pravidla kogentní povahy« (str. 88). Spisovatel prohlašuje sice, že tuto vlastnost přisuzuje cit. článku panující nauku, avšak neuvádí proto ani jediného dokladu. Vskutku také nezná klasifikace právních předpisů kogentních a dispositivních, jak provedla ji panující nauka, tohoto druhu norem: výkladné pravidlo kogentní povahy jest ve smyslu panující nauky zřejmou kontradikcí in adjecto.

Záslužné jest, že spisovatel pojednal o zvláštnostech v konkursu akciové společnosti pojišťovací. Je to zároveň dokladem jeho snahy konstatované již v hlavě druhé, rozšířiti obor svých studií i na vedlejší dnes vědecky značně osamostatněné obory obchodního práva.

K a p i t o l a p á t á zabývá se hlavně možností partikulárního konkursu akciové společnosti v případě naznačeném v čl. 247 obch. zák. Se závěrem spisovatelovým, že je oddělený konkurs přejaté společnosti možný jen, upadne-li do konkursu společnost přejímající a jsou-li zde zároveň podmínky pro prohlášení konkursu na oddělené jmění zrušené společnosti, bude sotva možno souhlasiti: znění zákona zdá se spíše svědčiti tomu, že společnost přejímaná může za trvání oddělené správy jmění upadnouti do konkursu samostatně (arg. verba auth. legis »aufzulösenden« v čl. 247/2 čís. 1 a »der bisherige Gerichtsland« v čl. 247/2 čís. 2 obch. zák., z nichž plyne, že zákon chce zachovati dosavadní subjektivitu přejímané společnosti). Za tohoto pojetí bude arci nutno též jinak řešiti právní postavení věřitelů přejímané a přejímající společnosti než činí autor.

K a p i t o l a š e s t á obírá se podrobněji jen jedinou otázkou, přípustností nuceného vyrovnání a ukončením konkursu podle § 157 konk. ř. Spisovatel správně dovozuje přípustnost nuceného vyrovnání z § 140 konk. ř.; pádným důkazem ovšem není arg. a contrario z odst. 3 tohoto předpisu, nýbrž váha a význam celého § 140, podle něhož — jak »Pamětní spis« (Friedländer str. 230) zdůrazňuje — na rozdíl od práva staršího i neprotokolování kupci, ba i nekupci mohou nucená vyrovnání uzavíratí, zejména též právnické osoby všeho druhu, pokud není opačných předpisů zákonných«. Spisovatel dokazuje dále argumentem a con-

trario z § 140 konk. ř. u srovnání s § 1 vyr. ř. a § 70 konk. ř., že návrh na uzavření nuceného vyrovnání musí býti podán všemi členy předsednictva, jinak odmítne ho soud jako nedostatečný. — Argumentum a contrario z § 140 je nepřipadné, neboť z mlčení zákona v tomto případě se bude lze ničeho dovozovati a analogie obou ostatních míst je příliš vzdálená. Bude lépe podržíme-li spisovatelem zamítané odůvodnění panující nauky: odkaz § 140 odst. 1 na § 164 odst. 1 konk. ř. a analogii tohoto předpisu.

Úkolem posuzovaného spisu jest podle úvodního prohlášení autora »probrati ony problémy, jež se dotýkají otázky konkursu akciové společnosti s hlediska obchodního práva«. Také již sám název spisu vyjadřuje přesně, že jde o materiálně-právní poměry akciové společnosti za konkursu. Mimo to chce autor ve své práci věnovati zvláštní pozornost také právu bilančnímu, kde i po »klasických pracích Simona, Rehma, Reisch-Kreibiga a j. zbývá mnoho otázek, s nimiž musí se právní věda zabývatí«. Tomuto programu své práce zůstal spisovatel věren: všímá si velmi pečlivě všech příslušných i detailních a podružných problémů obchodního a bilančního práva, a to do té míry, že jeho výklady jsou mnohdy až příliš minuciosní, pod patrným vlivem obsáhlých spisů literárních předchůdců. Tak na př. v otázce vztahu účetnictví k bilančním předpisům obchodního zákona (str. 15 a násl.), při výkladu čl. 31 odst. 1 obch. zák. (str. 31 a násl.), čl. 40 odst. 3 obch. zák. (str. 37 a násl.), v otázce oprávnění prokuristova k návrhu na prohlášení konkursu (str. 42), při zkoumání přípustnosti doplatků a opakujících se dávek (str. 51 a násl.), ve výkladu čl. 242 čís. 4 ober. zák. (str. 58 a násl.), čl. 216 (str. 69 a násl.), při právnícké konstrukci rezervních fondů (str. 84 a násl.), ve výkladu čl. 247 obch. zák. (str. 100 a násl.) a j. Naproti tomu k otázkám konkursního řízení, k právu formálnímu, přihlíží spisovatel až v druhé řadě. Již použitá literatura svědčí zřejmě jeho tendenci, nepouštět se do podrobnosti v právu konkursním. Arci chová se spisovatel někdy k této materii až příliš macešsky, omezuje se nezřídka na stručný výklad — výjimkou jest snad jen rozbor otázky o přípustnosti nuceného vyrovnání v konkursu (str. 107 a násl.) — ba pouhou reprodukcí nebo jen citací předpisů konk. ř. (srov. str. 47, 79, 81, 97). Toho nelze spisovateli celkem zazlívatí. Měl-li konkurs býti jen rámcem jeho práce, pak žádala vědecká ekonomie skutečně, aby odstavil problémy konkursně-právní do pozadí. S tím ovšem těžce snaší se, že stavbu svého spisu »z důvodů systematických« přizpůsobil soustavě konkursního práva, neboť systém v pravdě »má býti přizpůsoben vůdčím myšlenkám a umožňovati jejich správný sled«, jak bylo Kizlinkovi vytčeno již jinde (Juristen Zeitung 1925, str. 41). Pevná systematická kostra spisu vůbec schází; proto chtěje udržeti přehled látky, velmi často, namnoze i bez potřeby, opakuje hlavní myšlenky, a tato četná opakování způsobují, že tok výkladů se přerušuje a četba tu i tam stává se únavnou (str. 10 a 11, 14 a 15, 12, 14 a 17, 19 a 20, 9—30, 27 pozn. 17, 28 a 31—33, 56 pozn. 13, 58 ve spojení s 60 a 95).

Přes tyto vady v soustavě spisu jsou výklady jednotlivých kapitol a samostatných partií logické; spisovatel snaží se vždy zachovati kritickou samostatnost vůči názorům v literatuře již proneseným a hledá v celé řadě otázek nové řešení, byť ne vždy s plným úspěchem.

Ke své práci připravil se autor četbou rozsáhlé literatury. Cituje písemnictví ve třech jazycích, nejčastěji ovšem literaturu německou, jak přirozeno při podrobnosti právních norem dvou sousedních oblastí. Některé literární údaje vzal však autor zřejmě z druhé ruky, čemuž svědčí jejich neúplnost nebo nepřesnost. Uvádím příkladem str. 22, pozn. 14, str. 51 pozn. 2, str. 54 pozn. 9, str. 59 (Lastig), str. 64 pozn. 10, str. 77 pozn. 26, kde je pochybena i citace místa ze Staub-Piska, str. 83 (Bett), str. 88 (Burckas); na téže straně citovaný Holheims Monatschrift jest snad jen tiskovou chybou; str. 102 (Cosack, Behrend a Bett). To měl autor buď loyálně doznati, jako učinil na jiných místech (na př. str. 64) anebo mohl literární údaje věci namnoze odlehlých vůbec vynechat, aniž tím hodnotě své práce příliš ublížil. Také referáty a reprodukce cizích názorů nejsou vždy přesné; srov. na př. str. 49 (Jäger), str. 51 pozn. 2 (Staub-Pisko), str. 62 (Weyr). Polemika autorova proti cizím názorům působí pak nutně dojmem útoku proti větrným mlýnům. Omluvou budiž spisovateli zkušenost, že mnohdy nelze ani jasně reprodukovati názor dovolávaného spisovatele, kdyžť on sám vyjadřuje se příliš mlhavě nebo obojetně.

K judikatuře přihlíží autor velmi málo. Výroky nejvyššího soudu cituje pouze na str. 33 a 52, ač Sbírka Adlerova-Clementova i pro jeho téma více látky byla by poskytla. Za to však připojil spisovatel na několika místech praktická bilanční schemata, což značně přispělo k názornosti jeho výkladů. Tak na str. 25 (knihování akciového kapitálu dosud plně nesplaceného v bilanci), str. 39 (rozdíl podbilance a předlužení), str. 89 (reservy v konkursní bilanci).

Spisovatel uvádí téměř vždy právo platné na Slovensku (vzhledem k čl. 3 zákona z 28. října 1918 č. 11 sb. bylo na str. 52, 59, 60 a jinde dále místo »Uherský obchodní zákon« citovati vhodněji »Slovenský«) a často práva cizí, na př. francouzské a hlavně analogické předpisy práva německého. Tak na str. 1, 2, 3, 12, 24, 35, 45, 52, 62, 78, 82, 84, 85, 93. Rovněž ke konkursnímu právu slovenskému a cizímu přihlížel spisovatel na několika místech.

Sluh autorův je těžký; jazyková stránka spisu nedává důvodu k vážnějším výtkám.

Posuzovaný spis je autorovou literární prvotinou. Není prost vad, které vykazují všechny takové práce, ale má určité přednosti, jež mnohým podobným spisům scházejí. Ani objektivní kritik zajisté neupře Kizlinkovi logičnost myšlení, bystrý postřeh, pilnou snahu a s radostí pozdraví v něm nadějného pracovníka v oboru práva obchodního

Rudolf Dominik.